

Wstęp

W ostatnich latach w wielu europejskich, ale i pozaeuropejskich państwach można dostrzec wzrost zainteresowania myślą Panajotisa Kondylisa (17.08.1943–11.07.1998), jednego z najwybitniejszych uczonych drugiej połowy XX wieku. Świadczą o tym zarówno wznowienia publikacji jego autorstwa, w szczególności tych, które stały się białymi krukami, jak i przekłady jego książek oraz artykułów, a także wydawane z coraz większą częstotliwością tomy zbiorowe poświęcone jego twórczości. Przykładem wznowienia niedostępnej od lat książki Kondylisa jest jego obszerne dzieło poświęcone konserwatyzmowi pt. *Konservativismus. Geschichtlicher Gehalt und Untergang*. Wiosną 2023 roku rzezoną książkę w pięknej twardej okładce opublikowało wydawnictwo Matthes und Seitz. Praca *Panajotis Kondylis – Aufklärer ohne Mission. Aufsätze und Essays* wydana przez Falka Horsta w 2007 roku stanowiła przez prawie dwanaście lat główną zwartą publikację poświęconą twórczości uczonego. W ostatnich latach wspomniany redaktor i autor wydał dwa kolejne tomy (*Panajotis Kondylis und die Metamorphosen der Gesellschaft* – 2019, *Kondylis heute. Anthropologie im Werk von Panajotis Kondylis* – 2022). Podobne prace zbiorowe ukazały się w Polsce w 2022 roku (*Panajotis Kondylis. Życie – twórczość – recepcja*), a rok wcześniej w Serbii, gdzie Dušan Dostanić z Instytutu Politologii Uniwersytetu w Belgradzie poświęcił Kondylisowi numer specjalny renomowanego czasopisma *Serbian Political Thought*. Dodając do tego zestawienia opublikowane i przygotowywane przekłady dzieł Kondylisa na takie języki jak: francuski, hiszpański, włoski, angielski, serbski,

węgierski, polski, chiński, monografie autorskie, jak choćby obszerne dzieło Giseli Horst *Panajotis Kondylis. Leben und Werk – eine Übersicht* (2019) czy opublikowaną rok wcześniej książkę Giorgosa Karambeliasa *Παναγιώτης Κονδύλης: Μια διαδρομή*, jak również zapowiedź opublikowania spuścizny Kondylisa w formie opracowanego zestawu fiszek do drugiego i trzeciego tomu niedokończonego *opus vitae – Sozialontologie*, można odnieść wrażenie, że mamy dziś do czynienia ze swoistym renesansem myśli Kondylisa.

Niniejszy zeszyt *Studiów z Historii Filozofii* poświęcony w całości Kondylisowi jest niewielkim polskim akcentem wpisującym się w zarysowany wyżej trend. Okazją do jego zredagowania była przypadająca na 2023 rok 25. rocznica śmierci uczonego. Tom składa się łącznie z dziesięciu tekstów, wśród których są dwa, różniące się formą i objętością, przekłady oraz wprowadzenia do nich. Choć dużo bardziej wnikliwym tekstem jest z pewnością artykuł *Utopia a działania historyczne*, może się okazać, że ten krótszy, w którym Kondylis rozprawił się z książką Heideggera *Bycie i czas*, znajdzie większą rzeszę czytelników.

W drugiej części zamieszczamy cztery artykuły – po dwa w języku polskim i niemieckim. Otwiera ją tekst Falka Horsta (Heidelberg), którego przedmiotem jest konfrontacja koncepcji instytucji u Gehlena i Kondylisa. Alexander Jakovljević podjął się analizy tekstu Kondylisa *Melancholia a polemika*, który ukazał się po raz pierwszy w 1997 roku w tomie zatytułowanym *Entzauberte Welt. Der melancholische Geist der Moderne*. Warto w tym miejscu dodać, że jego przekład opublikowano w 2017 roku w *Studiach z Historii Filozofii*, które od dekady zamieszczają tłumaczenia tekstów Kondylisa. Tematem artykułu Tomasa Waszaka *Kondylis: estetyka i polityka* jest relacja obu tytułowych obszarów – zarówno w dziele filozofa, jak i na płaszczyźnie jego recepcji. Sam Kondylis podkreślał rolę gustu w procesie podejmowania decyzji o charakterze światopoglądowym, lecz nie definiował ściśle ani samego pojęcia, ani zakresu jego oddziaływania. Wiele jednak wskazuje na to, że sympatia i antypatia mają istotne znaczenie dla elementarnego rozróżnienia między przyjacielem a wrogiem. Autor odnosi się głównie do książek *Der Niedergang der bürgerlichen Denk- und Lebensform* oraz *Das Politische im 20. Jahrhundert. Von den Utopien zur Globalisierung*. Ta ostatnia w 2022 roku została przetłumaczona na język francuski i opublikowana pod tytułem *La mutation du*

politique. De l'utopie à la mondialisation w prestiżowej serii „Philia” (Éditions de la Maison des sciences de l'homme), wydawanej przez Gérarda Rauleta. Również polski przekład jest już zakończony i ma zostać opublikowany jako czwarta pozycja serii „Scripta Kondyliana”. Ostatnim artykułem jest tekst przygotowany przez piszącego te słowa we współautorstwie z Patrykiem Głowackim, zatytułowany *Stosunek Panajotisa Kondylisa do myśli Karola Marksa*. Jest to swoiste uzupełnienie dokonanego przez autorów przekładu książki *Marx und die griechische Antike (Marks a grecka tradycja antyczna)* wydanego w ramach wspomnianej wyżej serii.

Zeszyt zamykają recenzja książki *Panajotis Kondylis. Życie – twórczość – recepcja* opublikowanej przez Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy oraz sprawozdanie z konferencji „Narody i państwa w świecie współczesnym: dziedzictwo, konflikty, wyzwania”, która odbyła się 13–14 października 2022 roku na wspomnianej uczelni. Autorka sprawozdania, by wpasować się w ramy niniejszego zeszytu, skupiła się głównie na wystąpieniach poświęconych myśli Kondylisa.

W tym miejscu pragnę serdecznie podziękować Tomaszowi Kupsiowi, Redaktorowi Naczelnemu *Studiów z Historii Filozofii*, za poparcie mojej inicjatywy, by w 25. rocznicę śmierci Panajotisa Kondylisa poświęcić jego myśli cały zeszyt. Dziękuję również Sekretarzowi kwartalnika Krzysztofowi Wawrzonkowskiemu za wsparcie na wszystkich etapach redagowania zeszytu.

Lech Zieliński

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska

e-mail: lechziel@umk.pl

ORCID: 0000-0003-1265-8873